

Інститут
обдарованої дитини
НАПН України

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

«ТЕСТОВІ МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ»

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Спеціальність	011 «Освітні, педагогічні науки»
Спеціалізація / освітньо-наукова програма	«Освіта та розвиток обдарованої особистості»
Компонент освітньо-наукової програми	Навчальна дисципліна за вибором
Курс/Семестр	4 курс /7 семестр
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС / загальна кількість годин	4 ЄКТС / 120 год.
Вид занять	Лекційні, семінарські, практичні
Мова викладання	українська
Форми поточного та підсумкового контролю	Усне опитування, виконання індивідуального науково-дослідного завдання, залік
Викладач	Мельник Марина Юріївна, кандидатка педагогічних наук, завідувачка відділу діагностики обдарованості E-mail: maryna.melnyk@ukr.net
Консультації	Здійснюються за запитом здобувачів в день проведення занять
Анотація дисципліни	Дисципліна «Тестові методи діагностики» є вибіркоким компонентом в структурі базової педагогічної освіти і поряд з іншими курсами закладає основи професійної підготовки здобувачів освіти ОП «Освіта та розвиток обдарованої особистості». Дисципліна спрямована на ознайомлення здобувачів освіти із науково-практичними основами використання тестових методів діагностики, із видами, класифікацією, психометричними основами тестових методів; формування умінь та навичок проведення діагностичного обстеження обдарованої особистості у педагогічному дослідженні.
Мета викладання дисципліни	Ознайомлення аспірантів із особливостями здійснення діагностичної роботи за допомогою тестових методів, формування навичок проведення діагностичного дослідження особливостей розвитку обдарованої особистості.
Очікувані результати навчання	У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен: – знати: сучасні теоретичні концепції вивчення особистості, принципи, сутнісні характеристики тестових методів діагностики; особливості використання тестових методів вивчення обдарованої особистості та інтерпретації отриманих результатів; особливості

	<p>психологічного вимірювання; можливості та обмеження тестових методів діагностики; вимоги до конструювання, адаптації та використання тестів; структуру та основні принципи діагностичного процесу.</p> <p>– вміти: планувати та здійснювати діагностичне обстеження обдарованої особистості; використовувати тести у педагогічних дослідженнях; адаптувати тести; виявляти та вивчати особистісні якості, індивідуально-психологічні та психофізіологічні особливості обдарованої особистості; урахувувати вплив факторів, які можуть вплинути на варіативність емпіричних даних та їх інтерпретацію; конструювати тест; перевіряти тест на надійність та валідність; оптимально вибирати методи збору емпіричних даних, адекватні до специфіки наукової задачі; до якісно-кількісної інтерпретації отриманих результатів педагогічної діагностики з метою визначення освітньої траєкторії та організації супроводу розвитку обдарованої особистості.</p>
<p>Набуті компетентності</p>	<p>Загальні</p> <p>Оволодіння загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального наукового кругозору;</p> <p>набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організація та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та підготовка пропозицій щодо фінансування наукових досліджень у сфері освіти, реєстрація прав інтелектуальної власності;</p> <p>здатність до саморозвитку і самовдосконалення протягом життя, наполегливість у досягненні мети;</p> <p>критичний аналіз, оцінка і синтез нових ідей, ініціювання оригінальних дослідницьких комплексних освітніх проектів;</p> <p>лідерство та здатність як до автономної, так і командної роботи під час реалізації освітніх проектів.</p> <p>Фахові</p> <p>знання сучасних методів проведення досліджень в професійній галузі і в суміжних галузях науки, вміння їх ефективно застосовувати для синтезу та аналізу складних систем та явищ у галузі освіти обдарованих ;</p> <p>здатність ефективно застосовувати аналітичні методи при проведенні наукових досліджень;</p> <p>здатність інтегрувати знання з інших дисциплін, застосовувати системний підхід при розв'язанні науково-прикладних задач та проведенні досліджень;</p> <p>здатність розробляти та реалізовувати освітні проекти, у тому числі власні дослідження, які дають можливість переосмислювати наявні чи створювати нові знання в галузі освіти обдарованих;</p> <p>здатність аргументувати вибір методу розв'язування наукової задачі, критично оцінювати отримані результати та захищати прийняті рішення;</p> <p>здатність використовувати навички роботи з комп'ютером та знання й уміння в галузі сучасних інформаційних технологій для розв'язання експериментальних і практичних завдань.</p>

Структура навчальної дисципліни	Назви тем	Кількість годин				
		усього	усього			
			лекції	семіна рські	практичні	самостій на робота
	Тема 1.	22	2	4		16
	Тема 2.	58	10	4	8	36
	Тема 3.	18	2		4	12
	Тема 4.	22	2	2	2	16
	Всього годин	120	16	10	14	80
Зміст навчальної дисципліни	<p>ТЕМА 1. ТЕСИ ТА ТЕСТУВАННЯ У СТРУКТУРІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ. Об'єктивний підхід у діагностиці. Тестологія. Історія розвитку тестів та тестування. Особливості тестів як стандартизованих методів. Принципи і можливості використання тестових методик. Структура діагностичного процесу. Об'єкт, суб'єкт діагностики, діагностична ситуація, діагностичні завдання, діагностичні засоби, діагностичний процес, діагноз. Професійно-етичні норми психолого-педагогічної діагностики.</p> <p>ТЕМА 2. ТЕСИ У СТРУКТУРІ ПСИХОДІАГНОСТИЧНИХ МЕТОДІВ. Види тестів. Групові та індивідуальні тести. Усні та письмові тести. Бланкові, предметні, апаратурні, комп'ютерні тести. Вербальні та невербальні тести. Тести інтелекту (тест «Структури інтелекту» Д. Векслера, тест «Структури інтелекту» Р. Амтхауера, тести інтелекту Г. Айзенка, «Культурно-вільний тест інтелекту» Р. Кеттела, «Прогресивні матриці» Дж. Равена, Шкільний тест розумового розвитку (ШТУР), абітурієнтів і студентів тест розумового розвитку (АСТУР). Мюнхенська тестова батарея обдарованості. Обмеження тестів інтелекту, помилки їх інтерпретації. Тести креативності (Тестова батарея для діагностики креативності Дж. Гілфорда-Е. Торренса, Тести креативності Ф. Вільямса, Тест креативності Е. Торренса, методика креативного поля Д. Богоявленської). Тести здібностей (Батарея загальних здібностей (ГАТБ), Батарея диференційних здібностей (ДАТ), тести спеціальних здібностей). Діагностика пізнавальних здібностей (уваги, сприймання, мислення, пам'яті, уяви). Діагностика когнітивних стилів. Тести досягнень. Критеріально-орієнтовані тести. Педагогічна діагностика.</p> <p>ТЕМА 3. ПСИХОМЕТРИЧНІ ОСНОВИ ТЕСТОВИХ МЕТОДІВ ДІАГНОСТИКИ. Психометричні вимоги до діагностичних методик. Типи вимірювальних шкал. Фактори, що знижують точність вимірів. Стандартна помилка вимірювання. Валідність тестів. Очевидна валідність. Змістовна (внутрішня, логічна) валідність. Емпірична валідність. Конструктна валідність. Конвергентна валідність. Дискримінативна валідність. Критеріальна валідність. Поточна валідність. Прогностична валідність. Надійність діагностичної методики. Достовірність діагностичної методики. Контрольні шкали. Стандартизованість</p>					

	<p>діагностичної методики. Репрезентативність тестових норм. Нормальний розподіл. Статистичні норми. Математико-статистична обробка даних діагностики. Діагностичні дані. Дескриптивна статистика. Міри центральної тенденції. Міри мінливості. Статистичні гіпотези та статистичні критерії. Рівні статистичної значущості. Параметричні та непараметричні критерії достовірності відмінностей. Індуктивна статистика. Міри зв'язку даних, що виміряні в різних шкалах. Методи багатовимірної аналізу даних.</p> <p>ТЕМА 4. ПРОБЛЕМИ КОНСТРУЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ДІАГНОСТИЧНИХ МЕТОДИК.</p> <p>Принципи конструювання діагностичних методик. Планування розробки діагностичної методики. Предмет вимірювання. Спосіб визначення досліджуваної ознаки. Мета методики. Визначення популяції. Вимоги до часу застосування методики та до її економічності. Теоретичні концепції, які лежать в основі тесту. Визначення структури тесту. Стратегія побудови тесту. Перевірки на надійність та валідність. Проблема адаптації іноземних та іншомовних тестів. Комп'ютеризація тестів.</p>
<p>Контроль і оцінювання результатів навчання</p>	<p>Принципи, критерії, процедура та шкала оцінювання</p> <p>Основними принципами оцінювання результатів опанування навчальної дисципліни є такі:</p> <ul style="list-style-type: none"> – об'єктивності (оцінка має відповідати істинній якості та кількості засвоєних знань, компетентностей і результатів навчання); – прозорості (максимальній ясності та відкритості процедури, критеріїв і шкал оцінювання результатів навчання); – систематичності (перевірка якості опанування навчальної дисципліни здійснюється систематично, за кожною темою і модулем, а також відвідуванням занять, ступенем активності під час навчання і вчасним виконанням навчальних завдань); – дієвості (корекція та вдосконалення, за потреби, компетентностей і результатів навчання відповідно до вимог освітньо-наукової програми); – індивідуального підходу (об'єктивна і справедлива оцінка відповідно до зусиль, затрачених здобувачем PhD, дотриманням ним вимог академічної доброчесності та реальних результатів навчання); – педагогічного оптимізму (зорієнтованість оцінювання на пошук особистісних ресурсів здобувача PhD у контексті успішного опанування навчальної дисципліни, стимулювання нових досягнень у навчальній роботі) тощо. <p>Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача PhD при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів, є:</p> <ul style="list-style-type: none"> – повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни; – глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах; – характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);

– вміння застосовувати теоретичні положення в практиці професійної діяльності під час розв’язання індивідуально-дослідницьких завдань.
Оцінювання результатів навчання аспірантів здійснюється за 100-бальною шкалою, шкалою ECTS та національною шкалою.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
01-34	F	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політика навчальної дисципліни

Політика щодо академічної доброчесності

Учасники освітнього процесу мають дотримуватись академічної доброчесності з усіх питань цього курсу; посилаються на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права; дотримуватись загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки. Порушення академічної доброчесності тягне за собою академічну відповідальність.

Політика щодо відвідування занять

Відвідування лекцій, семінарських та практичних занять з курсу є обов’язковим. За об’єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із викладачем навчальної дисципліни).

Політика щодо термінів виконання завдань і перескладання

Відтермінування здачі завдань у випадках хвороби чи якоїсь іншої вагомій причини може бути дозволене за умови надання необхідної документації.

Відтермінування здачі заліку може бути дозволене за умови погодження у науково-організаційному відділі Інституту.

Проведення навчальних занять, терміни та умови виконання навчальних завдань можуть бути адаптовані до запитів здобувачів освіти із документально підтвердженими особливими потребами. Відповідальністю здобувача освіти залишається вчасне надання таких документів.

Політика щодо правил поведінки на заняттях

Здобувачі освітньо-наукового ступеня доктора філософії беруть активну участь у всіх заняттях: обговорюють проблемні ситуації, запропоновані викладачем на лекціях, у режимі діалогу /полілогу; активно включаються і за потреби ініціюють спільну (групову роботу) під час практичних занять; виконують всі навчальні завдання вчасно, відповідно до робочої навчальної програми.

Спілкування учасників освітнього процесу (викладач, здобувачі) відбувається на засадах партнерських стосунків, взаємопідтримки, взаємодопомоги, толерантності та поваги до особистості кожного, спрямованості на здобуття істинного наукового знання.

Базова:

1. Анастаси А., Урбина С. Психологическое тестирование, 7-е изд. / А. Анастаси, С. Урбина — СПб.: Питер, 2007. — 688 с.
2. Бурлачук Л. Ф. Словарь-справочник по психодиагностике. 3-е изд., перераб. и доп. / Л. Ф. Бурлачук — СПб.: Питер, 2007. — 688 с.
3. Волощук І. С. Педагогічне дослідження : навч. посіб. / І. С. Волощук ; АПН України, Ін-т вищої освіти. — К. : Інформ. системи, 2009. — 390 с.
4. Галян І. М. Психодіагностика. Навч. посібник / І. М. Галян. — К.: Академвидав, 2009. — 464с.
5. Клайн П. Справочное руководство по конструированию тестов: Введение в психометрическое проектирование: Перевод с английского / Под ред. Л. Ф. Бурлачука. — Киев: ПАН Лтд., 1994. — 288 с.
6. Корольчук М. С. Психодіагностика: навч. пос. / Корольчук М. С., Осьодло В. І.— К.: Ельга, Ніка-Центр, 2005. — 400 с.
7. Моргун В. Ф., Тітов І. Г. Основи психологічної діагностики. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. Ф. Моргун, І. Г. Тітов — К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. — 464 с.
8. Наследов А. Д. Математические методы психологического исследования. Анализ и интерпретация данных. Учебное пособие / А. Д. Наследов. — СПб: Речь, 2004. — 392 с.
9. Основы психодиагностики: учебно-методический комплекс для специальности 030301.65 Психология / автор-составитель Н. В. Зоткин. — Самара: Изд-во «Универс групп», 2007. — 208 с.
10. Kellerman H., Burry A. Handbook of Psychodiagnostic Testing (4th ed.). — New York: Springer-Verlag, 2007. — 202 p.
11. Groth-Marnat G. Handbook of Psychological Assessment (6th ed.). New York: Wiley, 2016. — 928 p.

Додаткова:

1. Антонова О. Є. Обдарованість: досвід історичного та порівняльного аналізу : монографія / О. Є. Антонова. — Житомир: Житомир. держ. ун-т, 2005. — 456 с.
2. Богоявленская Д. Б. Одаренность: природа и диагностика / Д. Богоявленская, М. Богоявленская. — М. : АНО «ЦНПРО», 2013. — 208 с.
3. Буров О. Ю. Методичні засади діагностики академічної обдарованості учнів загальноосвітньої школи : монографія / [О. Ю. Буров, В. У. Кузьменко, Н. А. Бельська; за ред. О. Ю. Букова]. — К. : ТОВ «Інформаційні системи», 2012. — 202 с.
4. Венгер А. Л. Психологическое консультирование и диагностика. Практическое руководство. Часть 1. / А. Л. Венгер. — М.: Генезис, 2001. — 160 с.
5. Венгер А. Л. Психологическое консультирование и диагностика. Практическое руководство. Часть 2. // А. Л. Венгер. — М.: Генезис, 2001. — 128 с.
6. Діагностика креативності в профорієнтаційній роботі: методичні рекомендації / Н. А. Бельська, М. Ю. Мельник, М. М. Новгородська. — Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2020.
7. Діагностика самовизначення щодо майбутньої професії обдарованих учнів ліцею : методичні рекомендації / Н. А. Бельська, М.

- Ю. Мельник, М. М. Новгородська. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2020. – 36 с.
8. Ильин Е. П. Психология индивидуальных различий / Е. П. Ильин. – СПб.: Питер. – 2004. – 701 с.
9. Крыштановский А. О. Анализ социологических данных с помощью пакета SPSS [Текст]: учеб. пособие для вузов / А. О. Крыштановский; Гос. ун-т — Высшая школа экономи-ки. — М.: Изд. дом ГУ ВШЭ, 2006. — 281 с
10. Наследов А. Д. SPSS: Компьютерный анализ данных в психологии и социальных науках / А. Д. Наследов. — СПб.: Питер, 2005. — 416 с.
11. Немов Р. С. Психология: Учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: В 3 кн. — 4-е изд. — М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. — Кн. 3: Психодиагностика. Введение в научное психологическое исследование с элементами математической статистики. — 640 с.
12. Основы психодиагностики: учебно-практический комплекс для специальности 03301.65 Психологи / автор-составитель Н. В. Зоткин. — Самара: Изд-во «Универс групп», 2007. — 208 с.
13. Психологическая диагностика: Учебное пособие. / Под редакцией М. К. Акимовой — СПб.: Питер, 2005. — 304 с.
14. Психологические тесты. / Под ред. А. А. Карелина. – Т.1. – М.: ВЛАДОС, 2000. – 312 с. – С. 25 – 29.
15. Психологічна діагностика інтелектуально обдарованих старшокласників : методичний посібник / Н. А. Бельська, М. Ю. Мельник, Н. І. Поліхун, К. Г. Постова. – Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2018. – 142 с.
16. Психологічна діагностика обдарованості: монографія / [Р. О. Семенова, Д. К. Корольов, М. О. Мельник та ін.; за ред. Р. О. Семенової]. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. – 172 с.
17. Райгородский Д. Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Учебное пособие. / Д. Я. Райгородский. — Самара: Издательский Дом «БАХРАХ-М», 2001. — 672 с.
18. Теплов Б. М. Проблемы индивидуальных различий / Б. М. Теплов. – М. : Изд-во АПН РСФСР. – 1961. – 356 с.
19. Dorfman, W. I., & Hersen, M. (Eds.). Understanding Psychological Assessment. – NY: Springer US, 2001. – 380 p.
20. Goldstein S., Princiotta D., Naglieri J. A. Handbook of Intelligence. NY: Springer-Verlag, 2015. – 498.
21. Ogdon D. Psychodiagnostics and Personality Assessment (3rd ed.). Los Angeles: Western Psychological Services, 2001.
22. Rogers R. Handbook of Diagnostic and Structured Interviewing. New York: Guilford, 2001. – 516 p.
23. Tallent N. The Practice of Psychological Assessment. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall, 1997.
24. Wolber G. J., & Carne W. F. Writing Psychological Reports: A Guide for Clinicians (2nd ed.). Sarasota, FL: Professional Resource Press, 2002. – 158 p.
25. Zukerman E. L. Clinician’s Thesaurus: The Guidebook for Writing Psychological Reports (4th ed.). New York: Guilford, 2000. – 400 p.

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.voppsy.ru> – Журнал «Вопросы психологи». Статті по психодіагностиці.
2. <https://journals.sagepub.com/home/jpa> – Journal of Psychoeducational Assessment. Статті по психодіагностиці.
3. <https://journals.sagepub.com/home/top> – Journal «Teaching of Psychology». Статті по психодіагностиці.
4. <https://journals.sagepub.com/home/jpa> – Journal of Psychoeducational Assessment. Статті по психодіагностиці.
5. <https://journals.sagepub.com/home/pss> – Journal «Psychological Science». Статті по психодіагностиці.
6. tests.iod.gov.ua – психодіагностичний програмний комплекс Інституту обдарованої дитини.
7. <http://nsj.gov.ua/files/1448287570>Етичний%20кодекс%20психолога.docx.pdf – Етичний кодекс психолога